

SAHİL GÜVENLİĞİN GÖREVLERİ İLE TEŞKİLAT ÖZELLİKLERİNİ BELİRLEYEN FAKTÖRLERİN DÜNYADAKİ ÖRNEKLER PARALELİNDE İNCELENMESİ

Erdiñ BALKAN *

Aydın Murat YILMAZ **

Z

Dünyanın gelişmiş denizci ülkelerinin başı çektiği birçok ülke sahil güvenlik teşkilatını kendine özgü şartları dikkate alarak geliştirmekte ve denizlerde sahip olduğu münhasır hakları korumaya çalışmaktadır. Bu çalışmada sahil güvenliğin denizlerin öneminin artmasına paralel olarak genişleyen görev ve sorumluluk alanları ile dünya genelindeki belli başlı ülkelerin teşkilat yapılarını belirleyen faktörlerin ortaya konulması ve ülkemizdeki sahil güvenlik teşkilatının mevcut yapısının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda öncelikle deniz ortamındaki faaliyetleri olumsuz etkileyen ve tehdit eden olaylar karşısında alınması gerekli tedbirler kapsamında deniz kolluğuna duyulan ihtiyaa vurgu yapılmıştır. Dünya genelinde en yaygın şekliyle sahil güvenlik teşkilatları olarak yapılandırılan deniz kolluğunun sorumluluk sahaları ve görevleri, dünyanın farklı coğrafyalarında yer alan örnek ülkeler de dikkate alınarak belirtilmiş, kolluk kuvveti olarak görev yapan sahil güvenliğin statüsü ve bağlılık durumuna ilişkin dünya genelindeki farklı uygulamalar ortaya konulmuştur. Ülkemizdeki sahil güvenlik teşkilat ve kuvvet yapısının günümüzdeki ve gelecekteki ülkesel ihtiyaçlar açısından uygunluğu ve gerekliliği incelenerek, teşkilatın mevcut yapısı ile gelişimine devam etmesinin gerekliliğine vurgu yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sahil Güvenlik, Deniz Güvenliği, Deniz Emniyeti, Kolluk Kuvveti, Teşkilat Yapısı.

ANALYSING THE FACTORS SPECIFYING THE COAST GUARDS' MISSIONS AND ORGANIZATIONAL CHARACTERISTICS IN A GLOBAL CONTEXT

ABSTRACT

Leaded by the developed maritime nations, many countries try to improve their coast guard agencies by taking their own specific conditions into

* Kurmay Binbaşı, Sahil Güvenlik Akdeniz Blge Komutanlığı

** Kurmay Yzbaşı, Sahil Güvenlik Komutanlığı Plan Prensipler Başkanlığı

account and to protect their exclusive rights over the maritime domain. In this study, it is aimed to state the coast guards' responsibility areas and missions which have been broadened in a parallel with the increasing importance of the seas along with the factors determining the organizational structures of certain coast guard agencies around the world and to evaluate the current status of Turkish Coast Guard. By this means, the necessity for maritime law enforcement agency against the actions threatening and negatively effecting maritime endeavors is pointed out. The responsibility areas and the missions of maritime law agencies, mostly structured as coast guards around the world, are stated by considering the examples at the different regions of the world. Different practices around the world about the status and dependency situation of coast guard agencies are also presented in the study. In conclusion, Turkish Coast Guards' sufficiency and necessity for today's and future needs by means of organization and force structure is analyzed and the development of Turkish Coast Guard with its current status is emphasized.

Keywords: *Coast Guard, Maritime Security, Maritime Safety, Law Enforcement Force, Organizational Structure.*

GİRİŞ

Dünya ticareti genel olarak denizler üzerinden yürütülmekte ve deniz ticareti faaliyetlerinde yaşanacak aksaklıklar neredeyse tüm dünya nüfusunu etkilemektedir. Son dönemde deniz ulaştırmasının düğüm noktaları, limanlar, kıyıda konuşlu stratejik tesisler, petrol/doğalgaz sahaları ve boru hatları deniz güvenliğinin boyutlarını şekillendiren etkenler olarak ulusal ve uluslararası güvenlikte daha fazla ön plana çıkmaktadır. Özellikle dünya ticaret rotalarının güvenliğinin sağlanması tüm dünya ülkelerinin ilgi gösterdiği uluslararası bir konu hâline gelmiştir. Ayrıca terörist faaliyetler, uyuşturucu trafiği, deniz haydutluğu, silah kaçakçılığı ve yasa dışı göç gibi konular küreselleşmenin de etkisi ile deniz güvenliğini etkileyen yeni problem sahaları olarak belirginleşmiştir.

Günümüzde denizleri etkin olarak kullanan ülkeler, deniz ticaret rotalarının ve deniz kaynaklarının güvenliğini ulusal menfaatlerinin vazgeçilmezi olarak görmektedir. Sahil Güvenlik teşkilatları denizlerin emniyet

ve güvenliğinin sağlanmasında kolluk yetkisi verilmiş organizasyonlar olarak dünya genelinde önem kazanmakta ve özellikle denizci karaktere sahip ülkeler söz konusu teşkilatlarını geliştirmek üzere daha fazla kaynak ve gayret sarf etmektedir.

Bu makalede 20'nci yüzyılın ikinci yarısından itibaren denizlerin her zamankinden fazla önem kazanmasına paralel olarak gelişen sahil güvenlik teşkilatları; sorumluluk alanları ve görevleri, kuvvet ve teşkilat yapıları ile gelişimlerini etkileyen faktörler açısından incelenmiş, inceleme neticesinde elde edilen bulgular ile ülkemizde sahil güvenlik teşkilatının konumu değerlendirilmiştir. Özellikle yakın geçmişte büyüyen ekonomisi ile etkin bir g ve bölgesel aktör durumuna gelen Türkiye'nin geleceğe yönelik hedeflerine ulaşabilmesi açısından nasıl bir Sahil Güvenlik Komutanlığı'na ihtiyaçı olduğu ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

1. DENİZDE EMNİYET VE GÜVENLİK

Dünya genelinde nüfusun %75'i kıyı şeridinin 100 mili içindeki alanlarda yaşamakta ve dünya ticaretinin %90'ını aşkın kısmı denizler üzerinden yapılmaktadır (etin, 2012:31). Dünya ticaretinin hayat damarlarını oluşturan denizcilik faaliyetlerinin istikrar içinde sürdürülebilmesi için temel ihtiyaçların başında denizlerde "emniyet ve güvenliğin" sağlanması gelmektedir.

Denizde emniyet (maritime safety) kavramı genel olarak; denizcilik faaliyetlerinde yer alan kişi, araç ve ortamları (gemi adamları, gemiler, limanlar vb.) tehlikeye düşürebilecek, gemi kazaları (atma, karaya oturma, batma vb.), yangınlar, büyük çaplı deniz kirliliği, boğulma, yaralanma gibi olayların önlenmesi ve zararlarının en aza indirilmesi için alınması gereken tedbirleri ifade eder (USCG, 2007:10). Bu kapsamda kişiler tarafından alınması gereken tedbirlerin kontrolü/denetimi görevleri ile seyir yardımcılarının işletilmesi, arama kurtarma hizmeti verilmesi vb. sorumluluklar sahil güvenlik görevleri arasında yer almaktadır.

Güvenlik (security) kavramı, emniyet kavramından farklı olarak saldırı ya da şiddet olaylarının can ve mal üzerinde yarattığı olumsuz etkilerin engellenmesini, güvenlik tedbirleri ise bu hususa ilişkin düzenleme ve

önlemleri ifade etmektedir (USCG, 2007:11). Güvenliğin deniz boyutu; deniz alanlarında genellikle kolluk birimleri tarafından kanunların uygulanması, ülkenin ve vatandaşların ve her türlü faaliyetin güvenliğinin sağlanması, ulusal ve uluslararası toplumun çıkarlarının korunması, yasa dışı faaliyetler ve tehditlerle mücadele edilmesi adına alınan tedbirleri kapsamaktadır.

Günümüzde denizlerdeki başlıca güvenlik sorunları; yasa dışı göç, terör ve terörist örgütlerle bağlantılı suçlar, deniz haydutluğu, her türlü kaçakçılık, uyuşturucu trafiği ve deniz kaynaklarına yönelik suçlardır. Deniz vasıtalarının ve yüklerinin yüksek ekonomik değeri deniz haydutluğu eylemlerini cazip hâle getirirken; denizde denetimin karaya oranla daha zor olması ve deniz vasıtalarına yönelik eylemlerin daha çok ses getirmesi, terörist grupların da eylemlerini bu alana kaydırmaları sonucunu doğurmaktadır. Ayrıca, deniz araçlarının kara ve hava araçlarına kıyasla oldukça büyük kapasiteleri, terör örgütlerinin temel gelir kaynağı olan her türlü kaçakçılık faaliyetlerinin tek seferde yüksek hacimde gerçekleştirilebilmesi ve kaçak malların/kişilerin kolayca saklanabilmesi gibi nedenlerden dolayı bu tür yasa dışı faaliyetlerde deniz ortamı ön plana çıkmaktadır. Bu faaliyetlere ilave olarak ülkelerin ulusal çıkarlarını doğrudan etkileyen deniz ticaret yolları ve enerji nakil hatlarının güvenliğinin sağlanması son dönemde ülkelerin ortak ihtiyacı hâline gelmiştir. Son yıllarda artan yasa dışı göç olayları ise hem insani yönü ile hem de hedef ülkeler üzerinde yarattığı sosyo-ekonomik etkilerden dolayı denizle bağlantılı en önemli sorunlardan biri olarak kabul edilmektedir. Ayrıca denizlerin sahip olduğu besin kaynakları birçok ülke için vazgeçilmez zenginlikler arasında yer almaktadır. Gerek ulusal gerekse uluslararası alanda başta balık stokları olmak üzere denizin canlı kaynaklarının sürdürülebilirliğini sağlamak üzere alınan tedbirler denize ilişkin faaliyetler arasında önemli yer tutmaktadır.

Deniz emniyet ve güvenliğinin sağlanabilmesi ve deniz çevresi ve kaynaklarının korunmasına yönelik olarak alınan tedbirlerin başında ise denizlerde yetkili kolluk güçleri olan sahil güvenlik teşkilatlarının ile kolluğa ilişkin hukuki altyapının geliştirilmesi ve bu alandaki bölgesel iş birliğinin artırılmasına yönelik girişimler gelmektedir (Bateman,2003:1).

2. SAHİL GÜVENLİK KAVRAMI

Sahil güvenlik kavramı, hem denizler ve sahillerle ilgili çeşitli hizmetlerin bütününe ifade etmekte, hem de bu hizmetleri yerine getiren kurumlar için kullanılmaktadır.

Sahil güvenlik teşkilatları; ülkelerin denizdeki kanun uygulayıcı kolluk kuvveti, deniz yetki alanlarındaki menfaatlerinin koruyucusu ve denizcilerin en yakın yardımcısı olarak kabul edilmektedir.

Dünya genelinde sahil güvenlik kavramının ortaya çıkışı, sanayi devrimi sonrasında artan deniz trafiği ve denizcilik faaliyetlerine bağlı olarak 1800'ü yılların başına dayanmaktadır. Bu dönemden itibaren hızla artan ticari faaliyetler denizleri daha önemli hâle getirirken özellikle deniz emniyetinin sağlanması ile kaçak mal girişlerinin engellenmesi temel sahil güvenlik görevleri olmuştur. Sahil güvenlik teşkilatlarının zaman içerisinde icra ettiği görevler artmış, buna paralel olarak sahip olduğu platform ve teşkilat yapıları sürekli gelişmiştir. Özellikle 1982 UNCLOS (BMDHS - Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi) ile ülkelere deniz yetki alanlarında verilen hakların korunması ile icra edilen faaliyetlerin emniyet ve güvenliğinin sağlanması açısından sahil güvenlik birçok denizci ülke için her zamankinden daha önemli hâle gelmiştir (Paleri, 2009:215).

Tarihi gelişimine paralel olarak günümüzde sahil güvenlik teşkilatları dünyanın her bölgesinde ön plana çıkmaktadır. Denizlerin yoğun olarak kullanıldığı deniz ticaret rotaları/düğüm noktaları ile çevre denizlerin güvenlik ve emniyetinin sağlanması görevi deniz kuvvetleri yerine gittikçe artan oranda sahil güvenlik teşkilatları tarafından üstlenilmektedir (Stubbs,2005). Ülkelerin geliştirmek ve güçlendirmek adına daha fazla gayret ve kaynak ayırdığı sahil güvenliğinin, iç güvenliğe yönelik faaliyetlerin yanında bölgesel ve küresel güvenlik ortamına da katkı sağlaması beklenmektedir. Bu bakımdan sahil güvenlik denizdeki faaliyetlerin doğası gereği, sorumluluk sahasındaki risk ve tehditlerin etkisiz hâle getirilmesi açısından özellikle komşu bölgelerde bulunan teşkilatlarla yakın iş birliği faaliyetleri yürütmektedir (Samuel, 2007). 2000'li yılların başından itibaren oluşturulan BSCF, MEDFORUM, BSRBCC, NPCGF, NACGF, HACGAM¹ gibi bölgesel sahil güvenlik iş birliği örgütlerinin,

deniz emniyeti ve güvenliği açısından uluslararası arenadaki önemi günden güne artmaktadır.

2.1. Sahil Güvenlik Sorumluluk Sahası ve Görevleri

Sahil güvenliğinin sorumluluk sahasını; ülkelerin egemenliğinde bulunan iç sular ve kara suları, birtakım hak ve yetkilere sahip olduğu münhasır ekonomik bölge/kıta sahanlığı ile arama kurtarma görevlerinin yerine getirildiği bölgeler oluşturmaktadır. Özellikle 1982 BMDHS ile dünya denizlerinin önemli bir bölümü kıyı ülkelerinin deniz yetki alanları hâline dönüşmüştür. Bu tarihten itibaren denizlerin öneminin ve denize yönelik faaliyetlerin (ticari, kültürel, bilimsel vb.) her geçen gün artması, çok yönlü ve esnek kullanım imkânı bulunan sahil güvenlik teşkilatlarını denizci ülkeler için vazgeçilmez kurumlar hâline getirmiştir (USCG, 2007:4).

Sahil güvenlik teşkilatları dünya genelinde en temel denizcilik faaliyetlerinin yönetiminden deniz güvenliğine uzanan geniş bir yelpazede görev icra etmektedir. Ülkeler özelinde bakıldığında her ülke kendi şartlarına uygun olarak teşkilat yapısını geliştirmiş ve denizcilik alanına yönelik aşağıda belirtilen görevlerin bir kısmını ya da tamamını sahil güvenlik teşkilatına vermiştir.

Dünyada sahil güvenliğinin icra ettiği görevleri beş ana başlık altında toplamak mümkündür. Bunlar;

- **Deniz Emniyetinin Sağlanması;**

Arama kurtarma faaliyetleri, ticari gemilerin emniyet standartlarının ve personelin eğitim seviyelerinin denetlenmesi, deniz kazalarının incelenmesi ve soruşturulması, seyir yardımcılarının kontrolü ve işletilmesi, deniz ulaştırma hatlarının yönetimi ve trafik izleme sistemlerinin işletilmesi, kutup bölgelerinde buz kırma ve yol açma faaliyetleri.

- **Denizde Kolluk Görevleri;**

Denizlerde asayişin sağlanması, her türlü kaçakçılığın engellenmesi, deniz haydutluğu ile mücadele, yasa dışı göç ile mücadele, balıkçılık ve diğer

¹ BSCF: Karadeniz SG Teşkilatları İş Birliği Forumu, MEDFORUM: Akdeniz SG Forumu, BSRBCC: Baltık Bölgesi SG Teşkilatları Forumu, NPCGF: Kuzey Pasifik SG Forumu, NACGF: Kuzey Atlantik SG Forumu, HACGAM: Asya SG Liderleri Zirvesi.

canlı kaynakların korunmasına yönelik kontrol ve denetimler, deniz turizmi faaliyetlerinin kontrolü ve denetimi, ulusal ve uluslararası hukuka ilişkin diğer yetkilerin kullanılması.

- **Deniz evresinin Korunması Görevleri;**

Deniz kirliliğine yönelik denetimler icra edilmesi, kirliliğe müdahale edilmesi, arkeolojik, tarih ve kültürel deniz mirasının korunması.

- **Deniz Güvenlik Görevleri;**

Deniz yetki alanlarındaki ulusal hak ve menfaatlerin korunması, önemli tesis ve bölgelerin (petrol rafinerileri, arama platformları, nükleer reaktörler vb.) denizden korunması, limanların emniyet ve güvenliğinin sağlanması, şüpheli/izlenen gemilerin takibi ve soruşturulması, askerî ve diğer önemli gemilerin korunması, denizde ve sahillerde karşılaşılan patlayıcı maddelerin kontrol altına alınması ve etkisiz hâle getirilmesi, kriz ve harp döneminde ülke savunmasına katkıda bulunulması.

- **Uluslararası Görevler ve Faaliyetler;**

Denizcilik ile ilgili uluslararası kuruluşlar nezdinde ülkenin temsili, çok uluslu askerî ve insani operasyonlara destek sağlanması, dost ve mtfevik ülkelerle ortak operasyon ve tatbikat icra edilmesi ile eğitim desteği verilmesi (Paleri, 2009:125).

Bu görevler ülkelerin birçoğu için farklı bakanlıklar ve kurumların da görev alanları ile yakından ilgili olduğundan sahil güvenlik ile ilgili kurumlar arasındaki iş birliği, görevlerin başarılması için en temel gereksinimlerden biri olarak ortaya çıkmaktadır.

2.2. Sahil Güvenlik Kuvvet ve Teşkilat Yapısı

Görevler, sorumluluk sahasının boyutları ve mücadele edilen risk/tehditler sahil gvenliklerin teşkilat ve kuvvet yapısının belirlenmesini doğrudan etkilemektedir. Sahil güvenlik kuvvet yapılarını öncelikle arama kurtarma amaçlı olmak üzere çok maksatlı gemi/botlar, kıyı suları karakol botları, açık deniz devriye gemileri, römorkörler, buz kırıcılar, ani müdahaleye yönelik küçük ve hızlı botlar ve bu unsurları destekleyecek uygun hava araçları ile tespit/teşhis/komuta/kontrol sistemleri oluşurmaktadır. Bu unsurlar

icra edilen görevlere ve sorumluluk sahalarındaki tehditlere bağlı olarak caydırıcılık sağlamak üzere genellikle hafif silah sistemleri ile donatılmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri, Çin Halk Cumhuriyeti, Rusya Federasyonu, Hindistan, Güney Kore, Kanada, Japonya gibi geniş deniz yetki alanlarına sahip, bölgesel ve küresel etkinlikleri olan denizci ülkelerin sahil güvenlik teşkilatları tonajları 1000 ila 6000 ton arasında değişen büyüklükte, helikopter harekâtı yapabilecek açık deniz sahil güvenlik gemilerine sahiptir (Goldstein, 2010:4).

Tablo 1. Çin, G.Kore, Japonya, ABD ve Türkiye'nin Sahil Güvenlik Gemi ve Bot Sayıları

	Çin	Güney Kore	Japonya	ABD	Türkiye
Kıyı Uzunluğu (Km)	18000	11542	30000	160550	8500
Büyük Gemiler (+3500 ton)	8	5	11	12	-
Orta Büyüklükteki Gemiler (1500-3500 ton)	19	9	37	32	4
Küçük Gemiler (500-1500 ton)	149	66	82	44	-
Botlar (-500 ton)	304	111	107	258	184

Kaynak: *Five Dragons Stirring Up the Sea*, U.S. Naval War College China Maritime Studies Institute, 2010.

Ayrıca bölgesel ve küresel olarak etkinliğini artırmak isteyen diğer ülkelerin (Türkiye, Vietnam, Tayvan, Brezilya vb.) de deniz güvenlik ortamının şekillendirilmesinde söz sahibi olmak adına yüksek tonajlı, çok maksatlı sahil güvenlik gemileri ile filolarını güçlendirdikleri bilinmektedir. Denize dayanıklı gemilere sahip olan sahil güvenlik teşkilatları bu platformlar sayesinde deniz kuvvetlerinin barış dönemi icra ettikleri deniz güvenliği, barışı destekleme, insani yardım, tahliye, deniz haydutluğu ile mücadele gibi görevleri kıyı sularında ve açık denizlerde yerine getirebilmektedir. Sahil güvenliğinin desteği sayesinde, deniz kuvvetleri harekât sahasını açık denizlere yayma imkânı bulurken aynı zamanda harp dönemi görevlerine yönelik faaliyet/egitimlere daha fazla gayret ve kaynak ayırabilmektedir (Gillis, 2010).

Sahil güvenlik kavramı ve görevlerinin ortaya çıktığı 1800'lü yılların başından itibaren ülkeler çok farklı kurum ve teşkilat yapıları ile bu görevlerin yerine getirilmesini sağlamışlardır. Ancak denizlerde ekonomik, kültürel ve güvenlik temelli yaşanan gelişmeler sahil güvenlik görev alanını oldukça genişletmiştir. Bu nedenle artık sahil güvenlik görevlerinin birbirinden bağımsız kurumlar tarafından ikincil görevler olarak etkinlikle yerine getirilmesi imkânı kalmamıştır. Özellikle denizciliğe gerekli önemi veren ülkeler son 50 yılda

sahil güvenlik görevlerini yerine getiren farklı kurumlarını tek çatı altında toplayarak daha etkin ve profesyonel yapılar oluşturmuştur (S.G.K.İği, 2013:447-460). Dünya genelindeki ülkelerin sahil güvenlik teşkilatlarının yapıları incelendiğinde;

1. Türkiye, Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, Japonya, Hindistan, İtalya, Yunanistan, Norveç gibi bölgesel ve küresel olarak etkin, ekonomik olarak denizcilik faaliyetlerinin yoğun yaşandığı gelişmiş ülkelerde müstakil sahil güvenlik teşkilatlarının bulunduğu,
2. Almanya, Fransa, Belçika, Hollanda gibi bazı Avrupa ülkelerinin sahil güvenlik organizasyonlarının asker, polis ve gümrük gibi kurumların katılımı ile oluşturulan karma yapılar olduğu,
3. Afrika genelindeki ülkelerin hemen tamamında sahil güvenlik görevlerinin deniz kuvvetleri tarafından ikincil görevler olarak yerine getirildiği,
4. Brezilya, Uruguay, Venezüella gibi Güney Amerika ülkelerinde sahil güvenlik teşkilatlarının deniz kuvvetleri altında ayrı komutanlıklar olarak yapılandırıldığı,
5. Rusya Federasyonu, Ukrayna, Polonya, Azerbaycan, Bulgaristan, Romanya, Gürcistan gibi eski doğu bloğu ülkelerinde sahil güvenliğin sınır güvenliği teşkilatları içerisinde yer aldığı görülmektedir (Paleri, 2009:53-103).

Afrika genelinde sahil güvenliğe yönelik teşkilat ve hukuki altyapı bulunmaması nedeniyle kıta kıyıları ve denizleri dünyanın en güvensiz deniz alanları olarak ortaya çıkmaktadır. Afrika kıyılarındaki (Afrika Boynuzu olarak adlandırılan bölge ile Aden Körfezinde sıkça yaşanan ve son dönemde Batı Afrika'da Gine Körfezinde görülen) deniz haydutluğu ve gemilere yönelik silahlı soygunlar sonrasında bölgede güvenliği sağlamaya yönelik uluslararası güvenlik girişimlerinin yanında, Afrika ülkelerinin deniz koluğuna ilişkin hukuki altyapı ve teşkilat oluşturmalarına yönelik batılı ülkelerin yoğun çabaları göze çarpmaktadır (Vogel, 2009).

2.3. Bağlılık Durumu ve Statü

Sahil güvenlik teşkilatları görevleri ve statülerine göre farklı kurumlara bağlı olarak çalışmaktadır. Bu hususu belirleyen en önemli etkenler; ülkelerin tarihinden gelen denizcilik yapılanmaları, denizcilik kültürleri, kurumlar arası ilişkiler, ülkenin siyasi ve hukuki yapısı ve buldukları coğrafyadan kaynaklanan ihtiyaçlardır. Örneğin ABD Sahil Güvenlik Komutanlığı, İç Güvenlik Bakanlığına bağlı iken, Kanada Sahil Güvenlik Teşkilatı Balıkçılık ve Okyanuslar Bakanlığına, İtalyan Sahil Güvenliği Ulaştırma Bakanlığına, Yunanistan Sahil Güvenliği Kamu Güvenliği Bakanlığına bağlıdır. Dünya genelinde farklı uygulamalar görülmele birlikte en yaygın uygulama müstakil sahil güvenlik teşkilatlarının İçişleri, Altyapı/Ulaştırma veya Savunma/Güvenlik Bakanlıklarına bağlı olarak görev yapmalarıdır (Forcier, 2011).

Dünyada çoğu ülkenin sahil güvenlik teşkilatı üniforma, rütbe ve hiyerarşik bağlantıları itibari ile askerî/yarı askerî (paramiliter) statüdedir (Tablo 2'de incelenen ülkelerin %86'sı). "Askerî/yarı askerî statü" ifadesi ile ilgili teşkilatın Genelkurmay Başkanlığı veya Savunma Bakanlığına bağlı olmasından ziyade askerî hiyerarşik bir yapı ve komuta altında olması ile personelin askerî eğitim, usul ve esaslara tabi olması anlaşılmaktadır.

Askerî statüde sahil güvenlik teşkilatının önemli fonksiyonlarından biri barış döneminde deniz güvenliği ve millî menfaatlerin korunması konusunda sağlanması beklenen caydırıcılık etkisidir. Bu kapsamda barış döneminde yaşanan deniz yetki alanlarına ilişkin ihtilaflarda deniz kuvvetleri unsurlarından ziyade sahil güvenlik unsurlarının kullanımı ön plana çıkmaktadır. Sahil güvenlik unsurları askerî kimliği sayesinde ülkenin bölgedeki kararlılığını ve varlığını etkin olarak ortaya koyarken sahip olduğu düşük savaş gücünün etkisi ile gerginliğin kontrol dışı tırmanmasını engellemekte, deniz kuvvetlerinin ihtilaflı bölgelerde görev yapması sonucu ortaya çıkabilecek uluslararası kamuoyu tepkisinin de önüne geçilebilmektedir. Son yıllarda kutup bölgelerinin ekonomik öneminin artması ile birlikte Kanada Sahil Güvenliğinin, ABD Sahil Güvenlik Komutanlığı benzeri silahlı bir güvenlik gücüne dönüştürülmesine ilişkin çalışmalar yapıldığı bilinmektedir. Çin Halk Cumhuriyeti'nde ise beş farklı bakanlığa bağlı beş farklı teşkilat sahil güvenlik görevlerini yerine getirmekle birlikte bu kurumların unsurlarının silahlandırılarak tek çatı altında, güç birliği oluşturacak şekilde birleştirilmesi konusu tartışılmaktadır (Goldstein, 2010:30).

2.4. Dünya Sahil Güvenlik Teşkilatları

Dünya genelinde 129 ülke sahil güvenlik teşkilatlarının genel hatları ile incelenmesi sonucu oluşturulan Tablo-2 incelendiğinde; dünya deniz ticaretinde söz sahibi olan, deniz kaynaklarından etkin olarak faydalanan ve denizci karakteri ön plana çıkan ülkelerde müstakil yapıda sahil güvenlik teşkilatları bulunduğu görülmektedir.

Tablo 2. Dünya Genelinde Ülkelerin Sahil Güvenlik Teşkilat Yapıları

129 ÜLKE	MÜSTAKİL SAHİL GÜVENLİK TEŞKİLATI BULUNAN ÜLKELER	SAHİL GÜVENLİĞİ SINIR TEŞKİLATI ALTINDA YAPILANDIRAN ÜLKELER	SAHİL GÜVENLİK GÖREVLERİNİN DENİZ KUVVETLERİ UNSURLARI TARAFINDAN YAPILDIĞI ÜLKELER	
SİVİL	Kanada, İngiltere*, Yeni Zelanda. (3)	-	Sahil Güvenlik Teşkilatı Bulunmayan Ülkeler	Sahil Güvenlik Teşkilatı Deniz Kuvvetleri Yapısı İçinde Yer Alan Ülkeler
ASKERİ-YARI ASKERİ (PARAMİLİTER)	Barbados, Brundi, Kosta Rika, İzlanda, Guyana, Dominik, Marshall Adaları, Vanuatu, Panama, Şeyseller, Sierra Leone, Cape Verde, Trinidad Tobago, Togo, Jamaika, ABD , Arjantin , Avustralya , Belçika , Bahreyn, Bangladeş, Fransa , Yunanistan , Endonezya , İrlanda, İsveç, İtalya , Japonya , Malezya , Hollanda , Pakistan, Çin , Filipinler, Küba, Kenya, Güney Kore , İspanya, Tayvan , Tayland, Türkiye , KKTC, BAE , Vietnam , Yemen, Şili, Hindistan , Peru. (47)	Azerbaycan, Estonya, Finlandiya, Gürcistan, Letonya, Litvanya, Polonya, Rusya Fed. , Türkmenistan, Ukrayna, S.Arabistan . (11)	Angola, Bahamalar, Benin, Cezayir, Cibuti, Kamboçya, Kamerun, Kongo, Fas, El Salvador, Ekvator Ginesi, Fiji, Gabon, Gambia, Gana, Guetemala, Gine, İran, İsrail, Ürdün, Kazakistan, Lübnan, Libya, Honduras, Laos, Malavi, Maldivler, Myanmar, Moritanya, Mozambik, Meksika, Malta, K.Kore, Papua Yeni Gine, Paraguay, Portekiz, Senegal, Sri Lanka, Sudan, Suriye, Tunus, Tanzanya, Fildişi Sahilleri, G.Afrika. (44)	Brezilya, İngiltere* , Danimarka, Norveç, Venezuela, Kolombiya, Kuveyt, Nijerya, Uruguay, Mısır. (10)
POLİS	Komor Adaları, Kribati, Mauritius, Solomon Adaları, Bermuda , Hong Kong , Almanya , Singapur , Brunei, GKRY , Moritanya, Umman, Katar. (13)	Romanya, Bulgaristan. (2)	-	-

Altı Çizili olarak yazılan ülkeler Dünya Deniz Ticaret Filosu kapsamında ilk 30 ülkeyi ifade etmektedir.

Kalın olarak yazılan ülkeler G-20 ülkelerini ifade etmektedir.

İtalik Kalın olarak yazılan ülkeler hem Dünya Deniz Ticaret Filosu kapsamında ilk 30 ülke (DTGM, 2012), hem de G-20 ülkeleri arasında yer alan ülkeleri ifade etmektedir.

* İngiltere’de A/K görevleri yapan sivil S.G. teşkilatı yanında Deniz Kuvvetlerine bağlı olarak kolluk görevleri icra eden “Fisheries Protection Command” adında bir teşkilat bulunmaktadır. O nedenle tabloda İngiltere iki farklı bölümde yer almaktadır.

Kaynak: Dünya Sahil Güvenlik Teşkilatları, Deniz Basımevi, İstanbul,2013.

Bu ülkelerden; AB ülkesi olan, ülkemiz ile coğrafi yönden benzer özelliklere sahip, aynı risk ve tehditlerle mücadele eden İtalya, Yunanistan ile Avrupa Birliği’nde sınır güvenliği açısından “best practice-en iyi uygulama örneği” olarak kabul edilen Finlandiya’nın Sahil Güvenlik yapıları dikkate alındığında;

1. Askerî statüde kolluk kuvveti olan İtalyan Sahil Güvenlik Komutanlığının Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığına bağlı olarak sahil güvenlik görevlerini icra ettiği, bununla birlikte İçişleri Bakanlığı adına denize ilişkin sınır güvenliği görevlerinin bir bölümünü de yerine getirdiği,
2. Kamu Güvenliği Bakanlığına bağlı olarak görev yapan Yunanistan Sahil Güvenlik Komutanlığının askerî statüde kolluk kuvveti olduğu, aynı zamanda sınır güvenliğinin deniz boyutu ile ilgili görevleri de sürdürdüğü,
3. Finlandiya’nın askerî statüde bir sahil güvenlik yapılanmasına sahip olduğu, görülmektedir (Peachey, 2007).

Dünya genelinde denizcilik alanında söz sahibi ülkeler arasında yer alan ABD, Japonya ve Norveç Sahil Güvenlik teşkilatları incelendiğinde ise (S.G.K.İği, 2013);

1. ABD’nin dünya denizlerinde faaliyet gösteren askerî statüde etkin bir Sahil Güvenlik Komutanlığı bulunduğu,
2. Ülkemize benzer şekilde, deniz yetki alanlarına ilişkin komşu ülkeleri ile çeşitli sorunlar yaşayan Japonya’nın bölgesinde etkin ve müstakil bir sahil güvenliğe sahip olduğu,
3. Geniş deniz yetki alanlarına ve deniz kaynaklarına sahip ülkeler arasında yer alan Norveç’te askerî statüde, Deniz Kuvvetlerine bağlı olarak görev yapan sahil güvenlik teşkilatı bulunduğu görülmektedir.

3. TÜRKİYE’DE SAHİL GÜVENLİK

Ülkemizde sahil güvenlik teşkilatı kuruluş çalışmaları, 1850’li yıllara kadar uzanmaktadır. Avrupa’da sanayi devriminin gerçekteşmesi, üretimde ve uluslararası ticarete yaşanan büyük gelişmeler sonrasında deniz ulaştırması ve gümrük konuları önem kazanırken gümrük sorunları ve kaçaķçılıkla mücadele konuları ön plana çıkmıştır. Bu kapsamdaki görevler önce 1861 yılında kurulan *Gümrük Muhafaza Teşkilatı*, 1886 yılından itibaren ise Jandarma Teşkilatına bağlı *Kordon Bölükleri* tarafından yerine getirilmiştir.

Cumhuriyet döneminin başlangıç yıllarında yürürlüğe konulan “Kaçaķçılıđın Men ve Takibine Dair ve Gümrük Tarifesi Kanunları” ile birlikte gümrük vergilerinin artırılması nedeniyle, kaçaķçılık olaylarında artışlar görülmüş ve kaçaķçılık olayları özellikle güney sınırlarımızda büyük boyutlara ulaşmıştır. Bunun zerine, gerek gümrük hizmetlerinin daha iyi bir şekilde yürütülmesi gerekse deniz yoluyla yapılan kaçaķçılıđın izlenmesi, araştırılması, önlenmesi ve kara sularımızın güvenliğinin sağlanması amacıyla, 27 Temmuz 1931 tarihinde kabul edilen kanunla, güney sınırlarımızda, yarı askerî bir hüviyet gösteren *Gümrük Muhafaza Umum Kumandanlığı* kurulmuştur. Gümrük Muhafaza Umum Kumandanlığının emrindeki deniz teşkilatına, askerî kimlik kazandırılmış ve kara sularımızda güvenlik ve emniyetin sağlanması görevi bu teşkilata verilmiştir. Gümrük Muhafaza Umum Kumandanlığı görev yönünden Gümrük ve Tekel Bakanlığına, deniz hudutlarının güvenliği ve personelin eğitimi bakımından Genelkurmay Başkanlığına bağlı olarak 1956 yılına kadar faaliyetlerini srdrmştir. 1956 tarihinde kabul edilen 6815 sayılı “Sınır, Kıyı ve Kara Sularımızın Muhafaza ve Emniyeti ve Kaçaķçılıđın Men ve Takibi İşlerinin Dâhiliye Vekâletine Devri Hakkında Kanun”un yürürlüğe girmesiyle; sınır, kıyı ve kara sularımızın korunması, güvenliği ile kaçaķçılıđın önlenmesi ve takibi sorumluluğu İçişleri Bakanlığına devredilmış, bağlısı bulunan Jandarma Genel Komutanlığı görevlendirilerek Gümrük Muhafaza ve Umum Kumandanlığının hukuki varlığı sona erdirilmiştir (S.G.K.lığı, 2013:25,26) .

1960’lı yılların başlarından itibaren dünya güvenlik ortamında meydana gelen değişiklikler, Türkiye’nin jeo-stratejik konumu, kıyıların uzunluğu, denizci bir millet ve denizci bir devlet olma gereğinin dikkate alınması müstakil bir sahil güvenlik teşkilatına olan ihtiyaçı ortaya çıkmıştır. Diğer taraftan, bazı

Bakanlıkların kara suları ve deniz ile ilgili hizmetlerinde, kanunlarla çıkarılan çeşitli yasakları uygulayacak yeterli güvenlik güçlerinin bulunmaması da göz önünde bulundurularak Sahil Güvenlik Komutanlığı kurulması çalışmalarına hız verilmiştir. Yapılan çalışmalar sonucunda, 1982 yılında çıkarılan 2692 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanunu ile İçişleri Bakanlığına bağlı görev yapmak üzere müstakil ve askerî yapıda Sahil Güvenlik Komutanlığı kurulmuştur. Teşkilat silahlı bir güvenlik kuvveti olarak, ülkemizin bütün sahillerinde, iç suları olan Marmara Denizi, İstanbul ve Çanakkale Boğazlarında, liman ve körfezlerinde, kara sularında, münhasır ekonomik bölgesi ile ulusal ve uluslararası hukuk kuralları uyarınca egemenlik ve denetimimiz altında bulunan tüm deniz alanlarında faaliyetlerini sürdürmeye başlamıştır.

Ülkemizin karasal yüzölçümünün yaklaşık yarısı büyüklüğündeki bir sorumluluk sahasında İçişleri Bakanlığına bağlı olarak görev yapan Sahil Güvenlik Komutanlığı, barış zamanında denizlerde ulusal ve uluslararası mevzuatın uygulanmasından sorumlu kolluk kuvvetidir. Kriz ve savaş zamanında ise Deniz Kuvvetleri emrinde ülke savunmasına destek sağlamakla görevlendirilmiştir. Özellikle son yıllarda modern bot, uçak ve helikopterleri envanterine katan Sahil Güvenlik Komutanlığı ülke genelinde yaklaşık 5.500 personeli, 66 üs/limanda 200'den fazla yüzer ve uçar unsuru ile bunlara destek sağlayan 4 bölge, 6 grup komutanlığı ve diğer eğitim ve destek birlikleri ile görev yapmaktadır (S.G.K.İği, 2013:26,28).

Sahil Güvenlik Komutanlığı özellikle son 10 yılda personel ve sahip olduğu yüzer/uçar platformlar açısından önemli gelişmeler göstermiştir. 2013 yılında tedarik edilen 4 adet açık deniz gemisi ile bölgede ve dünyada bu tip gemilere sahip az sayıda sahil güvenlik teşkilatlarından birisi olmuş, imkân ve yeteneklerini büyük ölçüde artırmıştır. Teşkilatın personel ihtiyacının karşılanması ve görev etkinliğinin artırılması amacıyla 2003 yılında, 2692 sayılı Kanun'da değişiklik yapılarak sahil güvenlik sınıfında personel temin edilmeye başlanmış ve tüm personelin profesyonel kolluk görevlisi olması yönünde en önemli adım atılmıştır (S.G.K.İği, 2013:26).

SONUÇ

Artan ekonomik faaliyetler ve ortaya çıkan teknolojik gelişmeler insanoğunun denizleri kullanma ihtiyaç ve iştahını giderek artırmaktadır. Devletler dünyanın en az kontrol ve denetim altında olan bu alanlarda farkındalıklarını, kontrol ve denetimlerini artırarak mümkün olan en üst seviyede ekonomik ve stratejik faydayı elde etmek, güvenli ve emniyetli faaliyet ortamı oluşturmak gayretindedir. Bu gayretler arasında sahil güvenlik teşkilatları ile birlikte bölgesel iş birliği örgütlerinin geliştirilmesi ve etkinliğinin artırılması girişimleri dikkat çekmektedir.

Bu bağlamda dünya genelinde ön plana çıkan sahil güvenlik teşkilat yapılarının; genellikle askerî statüde olduğu, denizciliğe gereken önemi veren ülke teşkilatlarının son derece gelişmiş ve etkin kurumlar olduğu, sınır güvenliği teşkilatına bağlı sivil statülü sahil güvenlik teşkilatlarının eski doğu bloğu ülkelerine has bir yapı olduğu, deniz ticaretinin düğüm noktalarına yakın coğrafyada bulunan ülkelerin güçlü sahil güvenlik teşkilatlarının yanında bölgesel iş birliği forumlarında etkin ve söz sahibi olmaya büyük önem verdikleri görülmektedir.

Dünyanın değişik bölgelerinde deniz güvenliği ve emniyetinin sağlanması adına her geçen gün önem kazanan sahil güvenlik teşkilatlarının günümüzde ve gelecekteki rolünü ve yapısını belirleyen faktörler olarak; deniz emniyeti ve güvenliğine ilişkin mevcut risk/tehditler, ülkelerin sahip oldukları deniz alanları ve kaynaklarının büyüklüğü, coğrafi olarak deniz ticareti düğüm noktalarına yakınlık, ülkelerin geleceğe ilişkin bölgesel ve küresel beklentileri, denizcilik kültürü ve denizciliğin tarihi gelişim sürecini ön plana çıkmaktadır.

Son dönemde lkemizde Sahil Güvenlik Komutanlığının envanterine katılan modern botlar, açık deniz devriye gemileri ve hava araçları ile teşkilatın hem operasyon ve caydırıcılık yeteneği hem de yumuşak güç unsuru olarak uluslararası arenada temsil kabiliyeti önemli lde artmıştır. Mevcut tecrübesi ve yetenekleri ile sahil güvenliğin i güvenlik ve asayiş görevlerine ilave olarak bölgesel ve uluslararası alanda ülkemizin konumunu ve dış politikasını destekleyecek, uluslararası güvenlik ve insani yardım faaliyetlerine katkı sağlayacak şekilde kullanımı önümüzdeki dönemde dikkate alınmalıdır.

Ülkemizde mevcut görevlere ilave olarak; dünyada sahil güvenlik görev alanında bulunmasına rağmen ülkemizde farklı kurumlar tarafından da yerine getirilen liman ve konteynır güvenliği, deniz trafik hizmetleri ve denizde durumsal farkındalık, çevre kirliliğine müdahale gibi faaliyetlerin yapılacak yasal düzenlemelerle sahil güvenliğe devredilerek deniz güvenliği ve emniyetine ilişkin faaliyetlerin tek çatı altında toplanması ülkemizdeki denizcilik faaliyetlerinin yönetimi açısından faydalı olacaktır.

AB üyelik sürecinde sınır yönetimine ilişkin yapılan çalışmalarda Sahil Güvenlik Komutanlığının mevcut askerî ve müstakil yapısının deniz sınırlarından sorumlu dar kapsamlı sivil bir birime dönüştürülecek şekilde yeniden yapılandırılması tartışılmaktadır. Buna karşın; deniz emniyeti ve güvenliğinin sağlanması, deniz çevresinin ve kaynaklarının korunması, arama kurtarma gibi çok kapsamlı denizcilik faaliyetlerine ilişkin sahil güvenlik görevlerinin, sadece eski doğu bloğu ülkelerinde görülen yapıya benzer şekilde, esas amacı sınır güvenliği olan bir yapıya devredilmesinin ülkemizin denizcilik gücünü, denize ilişkin menfaatlerini dolayısı ile bölgedeki etkinliğini olumsuz etkileyeceği açıktır.

Ülkemizin gelecek vizyonu, bölgemizde ve çevre denizlerimizde meydana gelen ekonomik ve politik gelişmeler, ülke olarak denizlerdeki etkinliğimizi, kararlılığımızı ve mevcudiyetimizi artırmamıza ihtiyaç göstermektedir. Bu durum dünyadaki gelişmelere paralel olarak ülkemizde 1982 yılında müstakil hâle getirilen Sahil Güvenlik Komutanlığının; İçişleri Bakanlığına bağlı, müstakil ve askerî yapısının korunması, kurumun gerek görevler gerekse teşkilat olarak geliştirilerek etkinliğinin daha da artırılmasını gerekli kılmaktadır.

KAYNAKÇA

Bateman, S., (2003). Coast Guards: New Forces For Regional Order and Security, East-West Center, Hawaii,2003.

Çetin, O., (2012). Denizci Türkiye İçin Yol Haritası, Dönence Yayınevi, İstanbul,2012.

Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü(DTGM), (2012). Dünyada ve Türkiye’de Ekonomik Gelişmeler ve Deniz Ticaretine Yansımaları, Ankara,2012.

Gillis, M., (2010). The Global Navy and Coast Guard Relationship, Dalhousie University Center For Policy Studies,2010.

Goldstein, L.J., (2010). Five Dragons Stirring Up the Sea, U.S. Naval War College China Maritime Studies Institute,Newport, Rhode Island,2010.

- Forcier, J.Y., (2011).** The Canadian Navy and the Canadian Coast Guard:Cooperating Sea Services or Co-existing Federal Fleets, Canadian Defence & Foreign Affairs Institute, 2011.
- Paleri, P., (2009).** Coast Guards of The World And Emerging Maritime Threats, Ocean Policy Research Foundation, Tokyo, 2009.
- Peachey, J., (2007).** DNV Coordinator for European Coastguard Study, Maritime Transport Coordination Platform, Inventory of Coastguard Assets And Ways Of Operating, 2007.
- Sahil Güvenlik Komutanlığı (S.G.K.lığı), (2013).** Dünya Sahil Güvenlik Teşkilatları, Deniz Basımevi, İstanbul,2013. www.sgk.tsk.tr/baskanliklar/personel/sgk_yayinlari/sgk_yayinlari.asp
- Stubbs, B., (2005).** Smarter Security for Smaller Budgets:Shaping Tomorrow’s Navy and Coast Guard Maritime Security Capabilities,The Heritage Foundation, 2005.
- Samuels, R.J., (2007).** “New Fighting Power” for Japan?, MIT Center for International Studies, www.mit.edu/cis/
- The U.S. Coast Guard (USCG), (2007).** The USCG Strategy for Maritime Safety, Security, and Stewardship, Washington, 2007.
- Vogel, A., (2009).** Navies versus Coast Guard: Defining Roles of African Maritime Security Forces,The Africa Center for Strategic Studies,2009. www.africacenter.org

